

Raport z przeprowadzonych badań ankietowych

Standardy Ochrony Małoletnich – obszary ryzyka

1. Wstęp

Badanie zostało przeprowadzone wśród nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 3 w Łodzi w dniach 17-20 czerwca 2024r. Celem badania było umożliwienie przygotowania Standardów Ochrony Małoletnich w taki sposób, aby w jak najwyższym stopniu odpowiadały one potrzebom szkoły oraz jej uczniów.

2. Wykorzystane narzędzia

W wyniku analiz jakościowych (obserwacje uczniów, analiza dokumentacji, analiza sytuacji wychowawczej, konsultacje z wychowawcami i nauczycielami) dokonanych w drugiej połowie II półrocza roku szkolnego 2023/24 wyodrębnionych zostało pięć kluczowych obszarów, w których mogą pojawić się – i w przeszłości pojawiały się – sytuacje trudne i patologie rozumiane jako odstępstwa od ogólnie przyjętej normy prawidłowych zachowań i strategii społecznych:

- I. Wielokulturowość uczniów i związana z tym bariera komunikacyjna
- II. Duża rotacja uczniów w oddziałach
- III. Duży odsetek rodzin dysfunkcyjnych
- IV. Cyberprzemoc
- V. Duży stopień przyzwolenia środowiskowego na zachowania niebezpieczne wśród uczniów

Podczas prac nad przygotowaniem obszarów pod uwagę wzięta została zarówno specyfika funkcjonowania szkoły, jak i czynniki środowiskowe związane z jej położeniem na mapie miasta (uwzględnienie wpływu sytuacji socjoekonomicznej oraz mikro kultury osiedlowej na codzienne funkcjonowanie placówki).

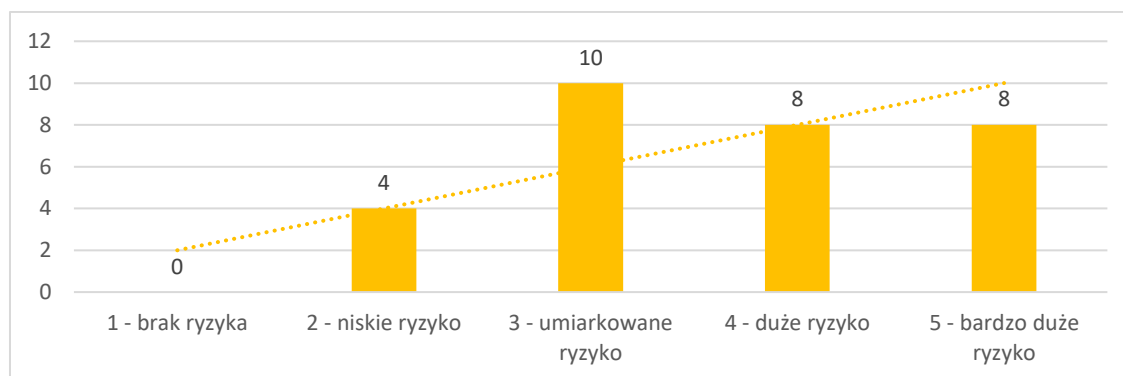
W celu weryfikacji analiz jakościowych przeprowadzone zostało badanie ilościowe – ankieta skierowana do wszystkich nauczycieli uczących w szkole. Narzędziem wykorzystanym do przygotowania ankiety był program Microsoft Forms, a odpowiedzi zbierane były z zachowaniem anonimowości respondentów. Za pomocą pięciostopniowej skali

Likerta (1 – brak ryzyka; 5 – bardzo duże ryzyko) oceniali oni, z jakim ryzykiem, w ich odczuciu, wiążą się wskazane wyżej obszary.

3. Analiza wyników badania

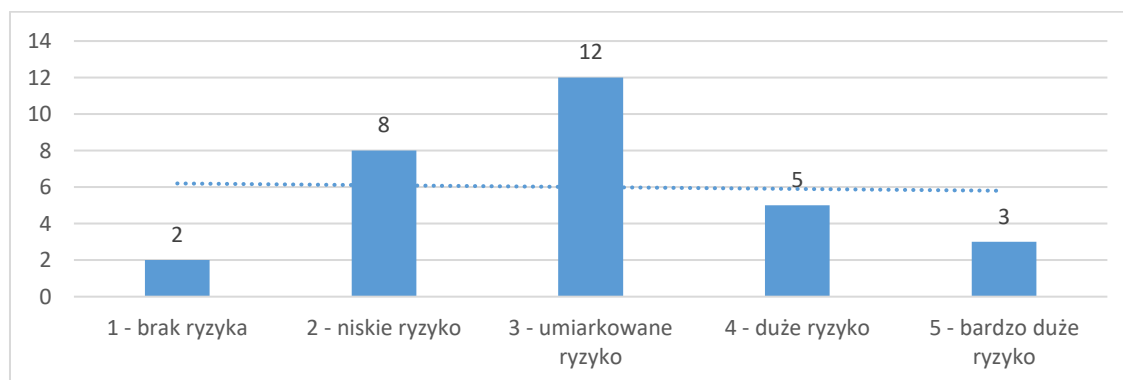
W badaniu udział wzięło 30 z 46 nauczycieli, do których wysłane zostało zaproszenie do wypełnienia ankiety. Daje to wynik na poziomie 65% frekwencji, co pozwala na ostrożną analizę otrzymanych danych.

Obszar 1. Wielokulturowość uczniów i związana z tym bariera komunikacyjna

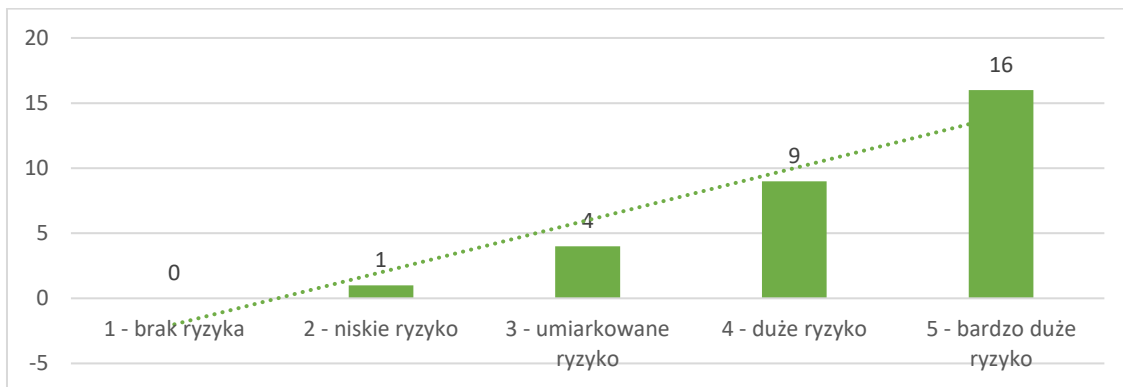
Nauczyciele szkoły zauważają, że wielokulturowość uczniów i związana z tym bariera komunikacyjna są istotnym obszarem ryzyka. Ponad połowa respondentów (53%) uważa, że ryzyko w tym obszarze jest duże lub bardzo duże.

Obszar 2. Duża rotacja uczniów w oddziałach

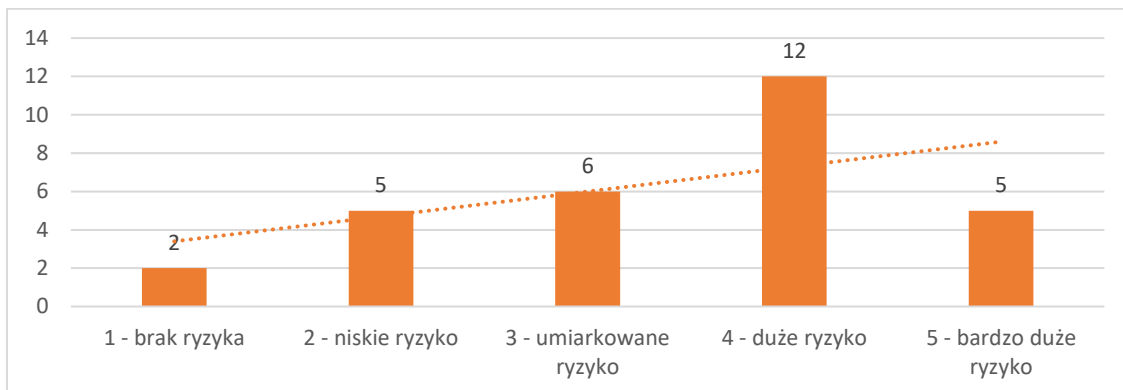
Duża rotacja uczniów w oddziałach nie jest postrzegana jako zagrożenie dobrostanu małoletnich. Jak wskazuje rozłożenie wyników badania, większość nauczycieli uważa to za umiarkowane lub niższe niż umiarkowane ryzyko.

Obszar 3. Duży odsetek rodzin dysfunkcyjnych

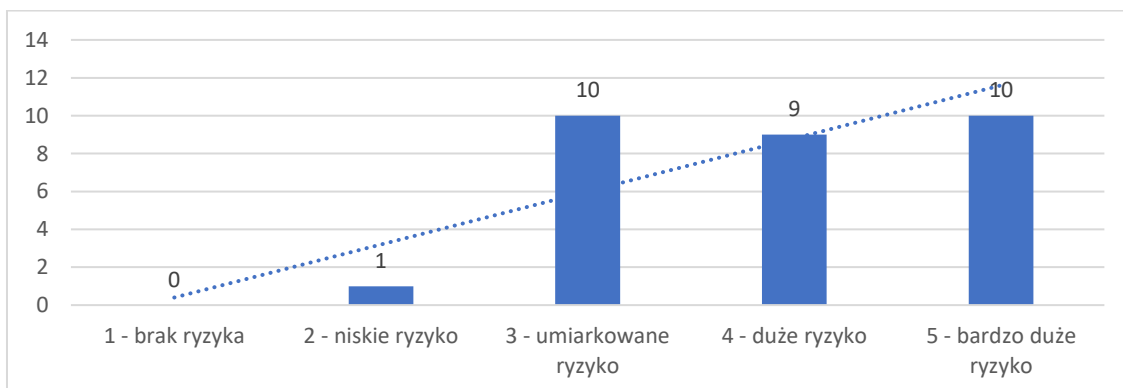
Duży odsetek rodzin dysfunkcyjnych oceniany jest przez nauczycieli jako bardzo duże ryzyko dotyczące ochrony małoletnich (53%).

Obszar 4. Cyberprzemoc

Nauczyciele szkoły przeważnie oceniają cyberprzemoc jako umiarkowane do dużego ryzyka (66% ankietowanych).

Obszar 5. Duży stopień przyzwolenia środowiskowego na zachowania niebezpieczne wśród uczniów

Większość nauczycieli (97%) uważa duży stopień przyzwolenia środowiskowego na zachowania niebezpieczne wśród uczniów za umiarkowane lub wyższe ryzyko w związku z ochroną dobrostanu małoletnich.

4. Wnioski i rekomendacje

Wnioski

- I. Największym ryzykiem związanym z ochroną małoletnich w Szkole Podstawowej nr 3 jest duży odsetek rodzin dysfunkcyjnych. Wyniki badania ankietowego pokrywają się w tym obszarze z analizami jakościowymi i spostrzeżeniami wychowawców oraz specjalistów szkoły. Duża część uczniów prezentuje nieadaptacyjne zachowania i strategie społeczne, które są wzmacniane przez modelowanie w środowisku domowym. Sprawia to, że dzieci są narażone na różnego rodzaju nadużycia ze strony rówieśników oraz osób dorosłych – stanowi to istotne zagrożenie dla ich ogólnie pojętego dobrostanu.
- II. Wielokulturowość uczniów i związane z tym bariery komunikacyjne są istotnym obszarem w obrębie którego występuje ryzyko naruszenia dobra małoletnich. Może to wynikać z sytuacji socjoekonomicznej osiedla będącego najbliższym otoczeniem szkoły oraz szerszej sytuacji w kraju związanej z wojną na Ukrainie – napływ uchodźców wojennych jest wyraźnie widoczny.
- III. Duży stopień przyzwolenia środowiskowego na zachowania niebezpieczne wśród uczniów także oceniany jest jako znaczący obszar ryzyka. Może mieć to związek z wspomnianą wcześniej mikrokulturą osiedla (m.in. wyraźna społeczność kibicowska, duży odsetek rodzin dysfunkcyjnych). Uczniowie szkoły często nie zdają sobie sprawy z tego, jakie mogą być konsekwencje ich działań – nie zauważają też i przez to nie zgłaszają zachowań niebezpiecznych obserwowanych u rówieśników, osób dorosłych.
- IV. Duża rotacja uczniów w oddziałach klasowych nie jest oceniana przez nauczycieli jako obszar istotnie zagrażający dobrostanowi małoletnich. Nauczyciele są przyzwyczajeni do tego rodzaju zmian i wypracowali strategie pozwalające na minimalizację negatywnych skutków migracji uczniowskich między oddziałami i szkołami.
- V. Cyberprzemoc oceniana jest jako umiarkowane, dążące w kierunku dużego ryzyko. W roku szkolnym 2023/24 wprowadzone zostały nowe zasady regulujące korzystanie z telefonów komórkowych w czasie lekcji i przerw międzylekcyjnych, które w istotny sposób wpływają na dostępność tego typu technologii dla uczniów.

Rekomendacje

- I. Należy uważnie monitorować sytuację rodzinną uczniów oraz szybko podejmować działania interwencyjne w przypadku zauważenia nieprawidłowości lub zachowań niepokojących, antyspołecznych. Kontynuowana powinna być ścisła współpraca z instytucjami wspierającymi rodzinę w realizowaniu jej funkcji (m.in. MOPS, sąd).
- II. Należy dbać o rozwijanie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem z doświadczeniem migracji, uczniem cudzoziemcem.
- III. Ważne jest, aby uwrażliwiać uczniów w zakresie ich praw i obowiązków oraz kształtować gotowość do zgłaszania sytuacji trudnych, niebezpiecznych osobom dorosłym.
- IV. Wskazana jest kontynuacja dotychczas podejmowanych działań w zakresie usprawniania pracy w warunkach dużej rotacji uczniów w oddziałach. Koleżeńska wymiana doświadczeń może być w tym obszarze pomocnym narzędziem.
- V. Ze względu na wprowadzoną stosunkowo niedawno możliwość korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych w czasie przerw konieczne jest dokładne monitorowanie dalszego rozwoju sytuacji oraz skrupulatna psychoedukacja w zakresie higieny cyfrowej oraz okoliczności powstawania cyberprzemocy.

Raport przygotowała w dniu 28.08.2024 Urszula Kałuzińska